

Mănăstirea Florești – monument ecleziastic reprezentativ al județului Vaslui. Evoluție istorică și arhitecturală

Laurențiu CHIRIAC*

Abstract: Florești Monastery – Emblematic Ecclesiastical Monument of Vaslui County. Historical and Architectural Evolution. *The ensemble of the Florești Monastery (St. Elijah's Church, the bell tower, the abbot's palace, and the enclosure wall) is one of the most important monuments of ecclesiastical architecture in the Diocese of Huși; it was built between the 16th and the 19th centuries in neo-Gothic and Romantic styles. The church was built in 1590 by the governor Cârstea Ghenovici and rebuilt between 1686 and 1694 by the governor Gavriiliță Costachi (the great-grandson of the founder) and his successors. Affected by the earthquakes of 1738 and 1802, the church was dedicated to the Esphigmenou monastery on Mount Athos in 1806 by Veniamin Costachi, Metropolitan of Moldavia. The current church was rebuilt from the ground up to the windows by abbot Nile between 1852 and 1859. The works were interrupted due to the secularization of monastic estates during the reign of Alexandru Ioan Cuza and were completed by the Romanian state between 1879 and 1883 through the efforts of Bishop Iosif Gheorghian in accordance with a project drawn by architect Burelli. In 1883, the church of St. Elijah became a parish church, functioning as such until 1991, when it resumed its role as church of the Florești Monastery. The bell tower located at the entrance to the south of the enclosure wall was built by abbot Nile between 1852 and 1858 and was completed by Bishop Iosif Gheorghian in 1901. The abbot's palace, located in the western part of the church, was built in the 16th century and rebuilt in its entirety, cellars included, by abbot Nile between 1852 and 1858; the palace was completed in 1880, to later become a hospital (1880-1992). The enclosure wall illustrates the construction technique of the defense system of monastic ensembles; it was built in 1800 by the abbot Ioasaf from river stones, which were joined with lime mortar. After several repairs following the earthquakes of 1940 and 1977, the Ensemble of the Florești Monastery was completely restored by the Ministry of Culture and Religions between 1998 and 2001. Moreover, the re-establishment of the Florești Monastery and the restoration of the entire ensemble were done, after 1991, through the efforts of Archimandrite Iezechiel Ariton, with funds from the above-mentioned ministry and from the Diocese of Huși. Finally, on 20 July 2019, the Bishop Iacov Antonovici Department of History and Religious Art of the Ștefan cel Mare County Museum in Vaslui was established within the abbot's palace.*

Keywords: *Florești Monastery, Vaslui County, representative ecclesiastical monument, historical and architectural evolution, 1590, founder Cârstea Ghenovici, church, abbot's palace.*

---

* Muzeograf, doctor în istorie, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui;
e-mail: laurentiuchrc@yahoo.com.

Prima biserică a Mănăstirii Florești

Biserica Mănăstirii Florești – cu hramul „Sf. Ilie Tesviteanul” – datează din 1590, chiar dacă prima sa mențiune documentară apare într-un act din 21 martie 1596, prin care Anghelița (fiica lui Crâstea Ghenovici – fost mare vornic al Țării de Sus – și a Anghelinei) și soțul ei, Gavril, dăruiesc partea lor de moșie din satele Florești și Hrănești (satul lor de baștină), „cu poieni, vii, iazuri și mori pe Bârlad mănăstirii ce se numește Smila, unde este hramul Sfântului Prooroc Ilie Tezviteanul”¹. Ctitorii acestui așezământ de pe Valea Similei au fost Crâstea Ghenovici² și soția sa, Anghelina, iar acest lucru este confirmat de *Tetraevanghelul* dăruit mănăstirii chiar de către ctitorii inițiali: „Acest Tetraevanghel l-au făcut panul Crâstea Ghenovici biv vel dvornic și giupâneasa lui Anghelina, fiica lui Crăciun biv vel dvornic, și l-au dat pe el întru ruga lor și a părinților lor la mănăstirea lor ce se numește Smila, unde este hramul sfântului prooroc Ilie Tezviteanul, în anul 7104 (1596 – subl. n.) de la facerea lumii, luna Iunie, 27”³. Despre noua ctitorie aflăm și din hrisovul lui Ieremia Movilă, din 22 iulie 1598, care menționează că vornicul Crâstea Ghenovici și întreaga lui familie, având deja moștenire și cumpărătură „un sat Hrăneștii și cu două mori în apa Bârladului”, au mai cumpărat, cu 300 de zloți tătărești, de la feciorii lui Lazor pitarul și de la neamurile lor, „un alt sat cu moară, poiană, iaz, loc de prisacă, ce-i zice Floreștii (...) și o vie și cu o casă în târgul Bârladului, li-au dat întru slava Domnului Dumnezeu mănăstirii cei noao zidită ce se zice Florentina, unde este hramul sfântului și slăvitului prooroc Iliia Tesviteanul”⁴.

Dincolo de aceste evidențe, tradiția zonei arată că ar fi existat o biserică de lemn la Florești încă din 1480. Ba chiar se pomenea de o călugăriță Floarea (Florentina), cea care ar fi construit acest lăcaș din lemn cu hramul „Sf. Nicolae”. Acest edificiu ar fi fost ctitorit la circa patru kilometri nord distanță de actualul monument religios și ar fi coexistat un timp cu biserică din 1596⁵. Din păcate,

¹ *Documente privind istoria României, A. Moldova, Veacul XVI*, vol. IV (în continuare *DIR, A. Moldova, Veacul XVI*, vol. IV), București, 1959, p. 159.

² Crâstea (Cârstea) Ghenovici a fost mare vornic al Țării de Sus în timpul lui Ieremia Movilă și Simeon Movilă (între 1594-1595 și 1600-1608), dar și mare vornic al Țării de Jos (1612-1616).

³ Ioan Antonovici, *Mănăstirea Florești din plasa Simila, județul Tutova. Studiu istoric cu hărți și instrucțiuni, urmat de documente, inscripții și însemnări* (în continuare *Mănăstirea Florești...*), București, 1916, p. 6-7. Tudor Pamfile, *Însemnări de la mănăstirea Florești, jud. Tutova*, în „Miron Costin”, nr. III, 1915, p. 160.

⁴ *DIR, A. Moldova, Veacul XVI*, vol. IV, p. 234-235. I. Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. 2-4 (unde este redat cuprinsul hrisovului).

⁵ Aceste informații neconfirmate au fost păstrate ca însemnări ale sinodicului Mănăstirii Florești, redactat începând cu 1879. În anul 1880, părintele iconom Ioan Bulboacă scria la fila 28 că se împlinesc 400 de ani de la înființarea mănăstirii, fapt argumentat – într-o discuție cu preotul Ioan Antonovici – de descoperirea unei preținoase inscripții păstrate în biserică veche. Informația eronată a fost preluată, fără a fi verificată în prealabil, de către arhitectul Vladimir Mironescu, în lucrarea sa *Mănăstirile și bisericile întemeiate de Ștefan cel Mare*, în revista „Junimea Literară”, V, 1908. Din lucrarea lui V. Mironescu, informațiile au ajuns în studiul profesorului Nicolae Dobrescu, intitulat *Despre bisericile făcute de Marele Ștefan*, (publicat în „Biserica Ortodoxă Română”, nr. XXXIV, decembrie 1910, p. 944), precum și în lucrarea arhitectului George Balș, intitulată *Bisericile lui Ștefan cel Mare*, București, 1926, p. 150.

tripticul Mănăstirii Florești – aflat acum la Episcopia Hușilor – nu indică existența unei construcții din timpul lui Ștefan cel Mare. Mai mult decât atât, periegezele și investigațiile arheologice din zonă, făcute, atât în anul 1915 de către Iacov Antonovici, cât și cele făcute între anii 1998-2001 de către arheologii Laurențiu Chiriac și Costică Asăvoaie, nu au confirmat această legendă.

În scrierea sa despre Mănăstirea Florești, episcopul Iacov Antonovici admitea și el existența unei biserici din lemn în 1480, numai că se baza doar pe o simplă relatare a preotului iconom Ioan Bulbacă, cel care ar fi văzut anul 6988 (1480 – subl. n.) inscripționat pe o piatră provenită de la dărâmarea bisericii vechi (din 1686)⁶. Oricum, acest lucru poate fi pus doar pe seama obiceiului vremii de a i se atribui lui Ștefan cel Mare orice biserică cu origine necunoscută.

În orice caz, numele vechi al mănăstirii era Smila (Simila), după hidronimul de origine slavă, care înseamna floare⁷. Conform relatărilor lui Ioan Antonovici, zelos documentarist, pasionat de istoria locală, râul Smila izvoră din „fundul vâlceleii Lunca“, din localitatea Florești, apoi, primind un afluent în pârâul Humăria, își continuă drumul prin mai multe sate și se vărsa în râul Bârlad⁸. Cele două nume – Smila (Simila) și Florentina – au fost purtate de vechea mănăstire până la jumătatea veacului al XVII-lea, când au fost înlocuite cu acela de Florești, după localitatea cu același nume, situată inițial la patru kilometri de mănăstire⁹.

În altă ordine de idei, în urma cercetărilor arheologice efectuate la Mănăstirea Florești, între anii 1998-2001, arheologii Costică Asăvoaie și Laurențiu Chiriac au depistat doar rămășițele fundației primei biserici de zid (din 1590-1596). Deși acestea au fost găsite „înecate” în fundația celei de-a doua biserici din piatră (ctitorită de Costăchești, între anii 1683-1694), totuși s-a putut contura planul triconc al edificiului construit de Crâstea Ghenovici¹⁰. Totodată, au fost identificate fragmentele unui zid care ar putea reprezenta componenta vestică a zidului perimetral al primei biserici de piatră (de la 1590-1596) sau ar putea constitui extremitatea estică a unei eventuale camere a mormintelor din cadrul aceluiasi edificiu¹¹.

⁶ I. Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. 5.

⁷ În limba română, Smil/a (Simila) se traduce prin siminoc (*Helichrysum arenarium*), o floare ierboasă frumoasă, care își păstrează culoarea vie chiar și după ce se usucă. Înflorește în lunile iunie-octombrie și are o culoare galben-crem, având și proprietăți curative.

⁸ I. Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. III (Introducere).

⁹ Mănăstirea Smila era cunoscută cu acest nume chiar din inscripția slăvonă de danie din 1596 de pe ferecătura *Tetraevanghelului* (cartea de cult dăruită de ctitori). Apoi, ispisocul lui Ștefan Tomșa din 25 aprilie 1612 pomenește din nou termenul de Smila. Cum am mai amintit, hrissocul din 22 iulie 1598 menționează mănăstirea nou zidită pe nume Florentina, iar ispisocul lui Vasile Lupu din 12 august 1635 amintește din nou numele de Florentina. Prima mențiune a Mănăstirii Florești apare abia în ispisocul lui Eustratie Dabija-Vodă din 30 mai 1662, în contextul pomenerii martorului „Maxim, egumenul de Florești“. În acest sens, vezi și I. Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. VII (Introducere), precum și alte documente de la p. 2-4, 6, 10-12, 27 și 99.

¹⁰ Costică Asăvoaie, Laurențiu Chiriac, *Noi date istorico-arheologice privind Mănăstirea Florești, județul Vaslui*, în „Acta Moldaviae Meridionalis” (anuarul Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui), XXI (1999-2000), 2001, p. 65.

¹¹ *Ibidem*, p. 66.

Din aceste sumare date arheologice, coroborate cu alte categorii de izvoare istorice, se poate concluziona faptul că biserica de la sfârșitul secolului al XVI-lea se încadrează în tipologia bisericilor mănăstirești din acea vreme, cu aspect fortificat, dar asimilând noile influențe artistice venite din exterior (cele muntenesti și neogotice, în special). Planul patruleter al mănăstirii era și el fortificat, cu un zid gros de incintă, cu turnuri pe colțuri și cu cortine flancate de metezeze și drumuri de strajă. Dacă avem în vedere și faptul că vechea vatră a satului Florești a fost strămutată în timp către mănăstire, atunci putem să ne dăm seama de importanța acestui așezământ monastic în viața comunității din jur. În orice caz, mănăstirea de la finele veacului al XVI-lea nu numai că avea o biserică centrală cu o fațadă de tip muntenesc, cu un pronaos scurt și cu un naos prelungit, prevăzut pe cele trei laturi cu câte o absidă semicirculară, dar avea și toate construcțiile specifice unui astfel de așezământ: stăreția, chiliile, clisiarnița, arhondaria, trapeza, cuhniile, atelierele meșteșugărești, anexele etc.¹².

A doua biserică a Mănăstirii Florești

Datorită faptului că prima biserică din piatră începea să se ruineze, în 1686, Gavril Costache – mare vornic al Țării de Jos – a dispus construirea celei de-a doua biserici de zid de la Mănăstirea Florești, pe locul celei anterioare, mai ales că noul ctitor era nepotul lui Crâstea Ghenovici. Însă, în 1687, Gavril Costache moare, iar biserica avea doar temelie terminată. Lucrarea a fost continuată de către fiii săi, așa cum reiese dintr-un act din 1694: „Cu voea Părintelui, cu agiutorii Fiiului și cu săvârșirea Sfântului Duh, începutu au această sfântă besearică, în lauda slăvitului și marelui prooroc Ilie Tesviteanul, și s-au zădit din temelie de răpăosatul Gavriil Costachie mare vornic; iară cum să veade gata, o au obrășit fiu-său Vasile Costachie vornicul cel mare, împreună cu frații săi, Antiohi Jora hatmanul și Lupul Costachie mare vistiarnic, în zilele lui Constantin, fiul Ducăi Vodă, în anul 7202 (1694 – subl. n.), Iulie 20”¹³. Egumenul de atunci era Zaharia, iar Pătrașco jitnicerul era „ispravnic” la Mănăstirea Florești, deci conducea și supraveghea lucrările de construcție ale noii biserici. Se pare că pictorul Mihail Zugravu a pictat acest lăcaș, chemat fiind chiar de către familia Costăcheștilor¹⁴.

Despre această a doua biserică din piatră de la Florești, bătrânii spun că ar fi fost acoperită cu șindrilă, nu ar fi avut turlă, ci doar două cruci mari deasupra și o clopotniță din lemn. În schimb, Iacov Antonovici arată că biserica de atunci ar fi avut o frumoasă clopotniță deasupra intrării. Din păcate, cutremurul din 31 mai 1738 a fisurat puternic noua construcție și clopotnița, iar cutremurul din 4 octombrie 1802 a dus la înlocuirea clopotniței de la intrare cu o alta din lemn – așezată lângă zidul mănăstirii (construit și el abia în 1800, în vremea egumenului Ioasaf). De asemenea, zidurile acestui edificiu erau destul de trainice, din moment

¹² I. Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. X. George Balș, *Bisericile și mănăstirile moldovenești din veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea*, București, 1933, p. 46-47.

¹³ I. Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. VIII-IX.

¹⁴ C. A. Stoide, *Știri despre câțiva meșteri zugravi moldoveni din secolele XVII-XVIII*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, anul XXV, nr. 7-8, 1959, p. 430.

ce au fost dărâmate în 1852, prin săparea lor împrejur¹⁵.

În același timp, cercetările arheologice de la Mănăstirea Florești au evidențiat următoarele realități care vizează această a doua biserică de zid (ctitoria Costăcheștilor):

- ea a fost acoperită cu țiglă, întrucât s-au recoltat din săpătură mai multe fragmente de țiglă specifice secolului al XVII-lea și începutului celui următor;

- avea o fundație compusă din piatră măruntă, cărămidă și cu intruziuni de pigmenti de mortar, denotând o temelie compactă și unitară pe întreaga suprafață pe care o susținea (fundația bisericii din 1686-1694 a fost găsită între naosul și pronaosul edificiului din secolul al XIX-lea);

- prezența unor gropi pentru stâlpii de susținere și a unor resturi de tencuială arată că biserica a fost construită într-o manieră relativ bine organizată, impusă de evenimente nonviolente;

- resturile de zidărie găsite în săpătură au permis, atât reconstituirea planului triconc al bisericii, cât și compartimentarea ei în pridvor, pronaos, naos și absida altarului, la care se adăugau decroșurile exterioare dreptunghiulare ale absidelor laterale simplificate;

- piesele de decor arhitectural descoperite ar putea sugera faptul că această a doua biserică a dispus la un moment dat de o boltă din piatră situată cel puțin pe naos, dar – în același timp – aceste pietre ecarisate ar fi putut să nu mai fie puse în opera de construcție;

- în fine, s-a observat o puternică demantelare sistematică a părții superioare a edificiului din anii 1686-1694, probabil făcută de constructorii celei de-a treia biserici din piatră de la Florești (ctitorită între anii 1852-1883)¹⁶.

Din analiza rezultatelor investigațiilor arheologice și a altor surse istorice, se poate emite ipoteza că a doua biserică de zid de la Mănăstirea Florești nu numai că era o biserică sală stil neogotic cu o fațadă de tip muntenesc, cu un pronaos scurt și cu un naos prelungit, prevăzut pe cele trei laturi cu câte o absidă semicirculară, dar făcea parte din categoria bisericilor de sinteză moldo-munteană, căci ea îmbina planul triconc moldovenesc cu fațada tipic muntenească, având un turn-clopotniță pe pridvor și care era amplasat pe aceeași axă longitudinală cu turla sau cupola naosului. Acest turn-clopotniță, cu funcție subsidiară de refugiu și apărare, era legat de caracterul fortificat al mănăstirii, prevăzută acum cu dispozitive de apărare. Așadar, este foarte probabil ca și Mănăstirea Florești să fi devenit la finele secolului al XVII-lea o adevărată „cetate mănăstirească” – care trebuia să suplinească lipsa unor cetăți de apărare din zonă și care era prevăzută cu toate clădirile și anexele necesare¹⁷.

În timp, mănăstirea a devenit una din cele mai bogate ctitorii din Moldova, având un întins domeniu mănăstiresc, cu multe moșii, vii, iazuri, mori, prisăci, velnițe, grădini etc. Cele mai importante moșii ale sale erau: Hrănești, Florești,

¹⁵ I. Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. X și XIII-XIV.

¹⁶ C. Asăvoaie, L. Chiriac, *art. cit.*, p. 63-74.

¹⁷ *Ibidem*, p. 75-79.

Ferești, Borcești, Popârșoci, Lucești, Tămășeni, Brăilești, Rătești etc. Mănăstirea avea și propriile dughene, hanuri și pivnițe în târgul Bârlad (mai ales pe Ulița Veche)¹⁸. De asemenea, a primit numeroase danii de la mai mulți domni moldoveni, de la boieri, negustori și diferiți credincioși, inclusiv de la ctitori. Chiar ctitorul inițial, marele vornic Crâstea Ghenovici, dăruia mănăstirii satul Florești (cu prisacă și mori), la 1598, după ce-l cumpăraseră de la Lazăr pitarul¹⁹. La fel, dintr-un ispisoc de la Ștefan Toma (din 25 aprilie 1612) aflăm că acest domn a făcut danii către „mănăstirea care se chiamă Smila, unde este hramul Sf. Prooroc Tesviteanul Ilie”²⁰, iar dintr-un act de la Vasile Lupu (din 12 august 1635) aflăm că satul Ferești a fost domnesc și că Ieremia Movilă „l-au dat miluire sfintei mănăstiri numită Florentina, pe Smila, unde egumen este Simion”²¹. La rândul-i, voievodul Eustratie Dabija întărea la 30 mai 1662 unele danii de moșii pentru mănăstirea de pe valea Similei, iar Maxim era „egumen ot Florești”²². În actul de schimb din 6 iulie 1676, călugării de la mănăstirea Secu dădeau celor de la Florești satul Colibanii (fost pe Bârlad, ținutul Tutova), primind în schimb satul Borcești (pe Sărățel, ținutul Neamț)²³.

În același timp, mănăstirea a beneficiat și de scutiri și mile domnești. Astfel, la 5 aprilie 1687, Constantin Cantemir a scutit de dări un vier al Mănăstirii Florești, aflat la Nicorești (ținutul Tecuci), în timp ce voievodul Constantin Nicolae i-a dat dreptul aceleiași mănăstiri să ia câte două oca de untdelemn pe lună și 50 dramuri de tămâie la vama din Galați (în 1733), privilegiu întărit de către voievozii Ioan Grigore în 1764 și Grigore Calimah în 1767. Mănăstirea Florești a mai primit și alte scutiri și mile domnești în anii 1775, 1778, 1801, 1813, 1818 etc.²⁴.

Cu toate acestea, deși avea destule moșii și o avere considerabilă, dar prost gestionate de către unii egumeni, Mănăstirea Florești a fost obligată la câteva îndatoriri de binefacere. De exemplu, la 18 iunie 1799, Alexandru Ipsilanti – dorind să sporească veniturile Cutiei milelor – a obligat mănăstirea Florești să dea pe tot anul câte 25 de lei, în timp ce voievodul Scarlat Alexandru, întărind anafora mitropolitului și episcopilor pentru Școala Domnească din Iași, a dispus ca locașele închinatelor (printre care și Florești) să dea în fiecare an câte 160 de lei²⁵.

În a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, Mănăstirea Florești și metohul ei (Mănăstirea Bursuci) ajunseseră, din neglijența și iresponsabilitatea celor care le administrau, într-o stare jalnică și de ruină. Tocmai de aceea, mitropolitul Veniamin Costache (care făcea parte din familia ctitorilor) a luat decizia, la 20 august 1806, de a închina Mănăstirea Florești la Mănăstirea (chinovionul) Esfigmenul de la Muntele Athos, după ce, la 6 mai 1682, închinase Mănăstirea

¹⁸ I. Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. XXVI-XXIX. Idem, *Documente bârlădene*, vol. II, Bârlad, 1912, p. 36-37.

¹⁹ *DIR, A. Moldova, Veacul XVI*, vol. IV, p. 138.

²⁰ Ioan Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. VII.

²¹ *Ibidem*, p. VII.

²² *Ibidem*, p. VIII.

²³ *Ibidem*, p. VIII.

²⁴ *Ibidem*, p. XXIX - XXXIII.

²⁵ *Ibidem*, p. X.

Bursuci²⁶ aceluiași așezământ athonit. El spera, astfel, ca aceste două mănăstiri românești să fie bine îngrijite și restaurate de către călugării greci, punându-le sub aceeași administrație. Noul egumen era Daniil²⁷.

La 1826, mănăstirea de călugări de la Florești s-a transformat în mănăstire de călugărițe, în urma schimbului cu măicuțele de la Mănăstirea Adam și a stăruințelor mitropolitului Veniamin Costache. Această stare s-a datorat și faptului că turcii i-au bănuț pe călugării greci că au sprijinit Eteria, la 1821, cu banii de la mănăstirile românești. Cu toate acestea, la 1835, călugării de la Florești au revenit la mănăstirea lor²⁸.

Dintre egumenii cei mai importanți ai Mănăstirii Florești îi amintim pe: Simion (care apare în actul de la 1635, când Vasile Lupu întărea privilegiile anterioare ale mănăstirii), Maxim (martor, în 1662, la o vânzare de moșii); Ioasaf (amintit într-un zapis de la 1674); Zaharia (care primește danie satul Băboșeni, în 1684); Calistru (prezent, în 1727, la o cumpărare de moșie în satul Lucești), iar în veacul al XIX-lea cel mai cunoscut a fost egumenul Nil (cel care a administrat mănăstirea între anii 1843-1863)²⁹. Totodată, Mănăstirea Florești a avut și numeroase cărți bisericești, printre care manuscrisul *Tetraevanghelului* dăruit în 1596 de către ctitorii inițiali, o *Evangelie* din 1644, o alta din 1812, un *Miniei* pe iunie (1698), două *Panahide* (1807), un *Tipicon* (1826), un *Evangelistar* (1826), un *Pidalion* etc., dar și obiecte de cult, cum ar fi *Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului*, vasele de argint pentru slujbe, candela de argint, dvera de mătase, un clopot mare și alte cinci mai mici etc.³⁰.

²⁶ *Ibidem*, p. VI-IX. Mănăstirea Bursuci – cu hramul „Sf. Apostoli Petru și Pavel” – a fost ctitorită de către marele vornic Gavril Costache și, apoi, închinată Mănăstirii Esfigmenul de la Muntele Athos (la 6 mai 1682, conform actului de danie). Mai târziu, actul de închinare din 1682 a fost înmănat, spre citire, mitropolitului Veniamin Costache de către egumenul grec Teodorit de la Mănăstirea Esfigmenul. De fapt, acesta din urmă dorea, împreună cu toată obștea, să-și închine mănăstirea athonită Țării Moldovei, deoarece călugării greci nu mai puteau suporta povara tributului anual de 4.000 de groși percepuți de Imperiul Otoman. Însă, Mănăstirea Esfigmenul nu a devenit metoh moldovean, căci mitropolitul și domnitorul moldovean Alexandru Moruzzi nu au acceptat condițiile grecilor. Un asemenea angajament ar fi impus sarcini bănești grele Mitropoliei Moldovei.

²⁷ *Ibidem*, p. 53-65. După unirea prelabilă a Mănăstirii Florești cu metohul ei de la Bursuci, a urmat închinarea acestora, la 20 august 1806, o închinare pecetluită de alți 12 membri ai familiei ctitoricești a Costăcheștilor. Mitropolitul Veniamin Costache îi îndemna pe urmașii săi să nu „strice” dania făcută. Totodată, egumenul grec Teodorit de la Mănăstirea Esfigmenul își asuma sarcina de a reface Mănăstirea Florești, foarte avariată în urma cutremurului din 1802. Astfel, lăcașurile de la Florești și Bursuci aveau să fie conduse de un egumen grec de la Mănăstirea Esfigmenul. Ulterior, au mai urmat și alte închinări de metoace ale Mănăstirii Florești către aceeași mănăstire athonită. Așadar, a fost, poate, mai lesne pentru conducătorii Țării Moldovei să cedeze către Mănăstirea Esfigmenul câteva locașe de cult moldovenești, decât să preia destinele și administrarea uneia dintre cele mai împovărate mănăstiri grecești. Nu trebuie să uităm că domnitorii români au refăcut și înzestrat cu odore scumpe, în mai multe rânduri, lavrele Cutlumuș și Zographul, unde viețuiau numeroși monahi români. Actul original de închinare din 20 august 1806 era scris în franceză și a fost tradus în românește de către Ioan Antonovici.

²⁸ *Ibidem*, p. XI-XIII.

²⁹ *Ibidem*, p. XXXIX-XLIX.

³⁰ *Ibidem*, p. XIX-XXIV.

A treia biserică a Mănăstirii Florești

Din păcate, administrația egumenilor greci nu a gestionat eficient averea și veniturile Mănăstirii Florești, atrăgând o serie de acuze înverșunate care au generat puternice reacții românești. Spre exemplu, în vremea egumenului grec Nil (fostul mitropolit al Pentapoliei), mănăstirea a trecut prin cea mai grea perioadă a ei, fiind sărăcită, abandonată și lăsată în decădere, chiar dacă acest ultim egumen grec al Mănăstirii Florești a dorit să ridice, începând cu 1852, o „magnifică” construcție din zid pe amplasamentul vechilor biserici. De altfel, egumenul grec Nil era cunoscut din inscripțiile de la Mănăstirea Florești sub inițialele *ANE* (Arhimandritul Nil Egumenul).

Așadar, actuala biserică a Mănăstirii Florești este a treia construcție din zid și a fost făcută între anii 1852-1883. Ea este de tip sală neogotică, sprijinită de contraforturi și încadrată la vest de două turnuri octogonale. S-a început în anul 1853 construirea turnului-clopotniță de la intrare (pe latura de sud), din cărămidă și cu elemente decorative din piatră sculptată, iar între anii 1858-1880 s-a ridicat și palatul egumenesc (o clădire de factură clasică, cu două niveluri și cu beciuri, din piatră și cărămidă, cu acoperiș din tablă), peste pivnițele casei egumenești din 1596³¹.

Numai că planul de rectificare a întregii mănăstiri a fost zădărnicit de procesul de secularizare a averilor mănăstirești din 1863, când mănăstirea și-a încetat activitatea și lucrările de construcție ale noii biserici au fost întrerupte. În acest context, trebuie spus faptul că domnitorul Alexandru Ioan Cuza a fost un susținător al statului secular românesc. El dorea aducerea în totalitate a Bisericii Ortodoxe sub supravegherea statului român, iar averile mănăstirilor românești închinată și conduse de călugării greci urmau să fie luate de stat, ca urmare a proastei administrări a lor. Tocmai de aceea, relațiile lui Cuza cu călugării greci nu erau bune, căci domnitorul disprețuia luxul acestora și deplângea starea jalnică a mănăstirilor românești conduse de aceștia. Mai mult, Cuza era îngrozit de jafurile călugărilor greci ce-i momeau, prin felurite meșteșuguri, pe credincioșii români să-și lase averile lor drept danii mănăstirilor închinată. Astfel, călugării greci trăiau în lux și formau un fel de stat în stat, în timp ce oamenii simpli abia supraviețuiau.

Pe acest fond ar fi avut loc și pățania lui Alexandru I. Cuza de la Mănăstirea Florești, despre care auzise că e condusă de hrăpărețul egumen grec Nil, nemilos față de călătorii care băteau la poarta mănăstirii ca să ceară mâncare și adăpost. Astfel, Cuza a pus la cale, în primăvara anului 1862, una dintre „excursiile” sale incognito. Deghizat în călător ostenit de drum și îmbrăcat în straie de cerșetor, a bătut pe înserate la poarta acestei mănăstiri, cerând găzduire. A fost refuzat și chiar izgonit de călugării greci de aici, mai ales că trecuse cu căruța peste pământurilor lor. Vodă ar fi insistat să înnopteze în mănăstire. Din acest motiv, ar fi

³¹ L. Chiriac, *Monumentele religioase medievale din zona Bârladului*, Iași, 2007, p. 320-327. Maria Popa, *Monumente istorice din județul Vaslui. Biserici și mănăstiri din Eparhia Hușilor*, Iași, 2008, p. 78-89.

fost luat și închis în camera de penitență, ce se găsește și azi sub scările Palatului egumenesc.

A doua zi, Cuza a fost dus la egumenului Nil, numai că în fața acestuia și-a arătat însemnele domnești. Atunci, domnitorul i-a reproșat lui Nil abuzurile pe care știa că le face și luxul de la mănăstire, arătând că oamenii simpli nu au ce mânca, în timp ce călugării greci de aici huzuresc în bogăție. În fine, după secularizarea averilor Mănăstirii Florești, nefericitul arhimandrit grec Nil a trebuit să plece de aici către Mănăstirea Esfigmenul de la Muntele Athos, doar cu ce a putut duce în mâini³².

În noile condiții, la 26 noiembrie 1863, arhimandritul Atanasie Ghețescu și preotul Ioan Bulboacă au devenit noii curatori (administratori) ai mănăstirii, ei luând în primire Catagrafia realizată de guvern³³. Mai mult, arhimandritul Atanasie Ghețescu amintea, la 29 decembrie 1863, de „lipsa și strâmtorirea ce am găsit în Monastire, făcută înadinsu precât se vede din partea Administrației călugărilor greci ca se devie atât Monastirea, precum și servitorii în suferințele amintite”³⁴, în pofida mijloacelor avute, dar înstrăinate. El spunea că numai o comisie ar fi putut „descoperi” abuzurile comise. Secretarul mănăstirii era A. Bondrescu, iar personalul era format dintr-un egumen, eclesiarh, duhovnic, trei preoți, doi diaconi, doi cântăreți, doi paraclisieri, un econom, un secretar și 11 servitori. Așadar, în toată această perioadă, întreținerea Mănăstirii Florești s-a realizat anevoios, fiind necesar sprijinul lui Andrei Pană, posesorul moșiilor Florești și Laza, cel care a oferit lăcașului de cult obiecte, produse și bani pentru întreținerea personalului și a bisericii. Cu toate acestea, nu au putut fi plătiți curatorul mănăstirii, secretarul, doi preoți, doi diaconi, doi psalți, doi canonarhi și un paraclisiarh³⁵.

În perioada de după 1863, în afară de arhimandritul Atanasie Ghețescu și preotul Ioan Bulboacă, au mai fost și alți curatori care au îngrijit Mănăstirea Florești, dintre care îi amintim pe căpitanul Dimitrie Ghețescu (fratele lui Atanasie), monahul Sofronie Vârnab și protosinghelul Evsevie. După secularizarea averilor mănăstirești din 1863, au fost atestați documentar și câțiva servitori ai Mănăstirii Florești, cum ar fi monahul Iosif (eclesiarh), preoții Gheorghe Gavriluță și Gheorghe Burcă, diaconii Ioan Calmuschi și Teodor Felcovschi, cântăreții Gheorghe Râșcanu, Costachi Teodorescu și Zaharia Sachilaride, paraclisierii Ioan Popa și Teodor Ionescu, precum și ierodiaconul Atanasie³⁶.

³² I. Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. 88-98 – unde a publicat un memoriu din 15 iulie 1908 al lui Gheorghe Drob (notar în comuna Oltenești, județul Fălciu) care și-a scris memoriile la bătrânețe. Gheorghe Drob povestește pățania lui Al. I. Cuza de la Mănăstirea Florești, la care a fost martor, la vârsta de 14 ani, în calitate de copil de strănă și servitor al egumenului Nil.

³³ Maria Popa, Doina Rotaru, *Contribuții la istoria Mănăstirii „Sfântul Ilie” de la Florești-Vaslui. Catagrafia averii secularizate la 1863*, în „Monumentul”, 2014, p. 15-16.

³⁴ A se vedea Costin Clit, *Unele aspecte privitoare la Mănăstirea Florești după secularizarea averilor mănăstirești din 1863*, în „Meridianul Cultural Românesc”, nr. 4 (12), octombrie-decembrie 2017, p. 117-123.

³⁵ *Ibidem*, p. 118.

³⁶ *Ibidem*, p. 119-120.

În ceea ce privește evoluția arhitecturală a mănăstirii, precizăm faptul că, la 1863, arhimandritul Atanasie Ghețescu considera că schelele care înconjurau biserica și clopotnița – începute în timpul fostului egumen grec Nil – constituiau un mare pericol (în cazul unei eventuale prăbușiri a lor), fapt pentru care a solicitat Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice aprobarea demolării lor, pe care o va obține. Cu toate acestea, la 31 ianuarie 1864, căpitanul Dimitrie Ghițescu (noul curator al Mănăstirii Florești) solicita același lucru, sugerând chiar suportarea cheltuielilor bănești pentru demolare de către Consiliul Comunal³⁷.

Mai mult, la 9 iunie 1864, atât palatul egumenesc al Mănăstirii Florești, cât și biserica și turnul de la poartă (menit a servi drept clopotniță) – construite parțial de către fostul egumen Nil – erau nefinalizate și riscu să rămână deteriorate. Spre exemplu, palatul egumenesc – „o construcție solidă și elegantă”, formată din 24 de încăperi mici și mari, afară de antrete, beciuri și alte încăperi – deși era parțial finalizat în exterior și acoperit cu ulucele amenajate până la jumătatea zidului, era amenințat de curgerea apei din dealul din spate și de prelingerea apei pe zidurile rămase netencuite³⁸. În altă ordine de idei, prin jurnalul Consiliului de Miniștri din 7 iulie 1864, aprobat de Alexandru Ioan Cuza, s-a hotărât „înființarea unei închisori corecționale în localul Monastirei Florești din județul Vaslui”, iar la 26 martie 1865 ministrul de Interne a cerut celui al Justiției și celui al Cultelor și Instrucțiunii Publice trecerea lăcașului de la Florești la Serviciul penitenciar din cadrul Ministerului de Interne, în contextul aplicării legii penale de la 1 mai 1865³⁹. La 8 aprilie 1865 se solicita îngrijitorului mănăstirii păstrarea camerelor servitorilor bisericii, a mobilierului și predarea celorlalte, iar, la 19 octombrie 1871, îngrijitorul bisericii din Florești era din nou invitat la păstrarea camerelor necesare locuirii servitorilor bisericești și predarea celorlalte delegatului Serviciului general al închisorilor, în vederea strămutării ospiciului de la Lipova⁴⁰.

Ca atare, o parte a inventarului Mănăstirii Florești a ajuns la Mitropolia Moldovei din Iași, precum și la Episcopiile din Huși și Ismail. Totodată, D. Donici (prefectul județului Vaslui) a sugerat întocmirea unei catagrafii a materialelor rămase la mănăstire din perioada egumenilor greci (fier, piatră și cărămidă), în vederea vânzării lor, idee care i-a fost aprobată de minister la 29 iunie 1865⁴¹. Însă, conform unei adrese din 6 octombrie 1868, Procopie Poliacov din Vaslui a cerut învoirea prefecturii Vaslui de a ridica, prin mijloacele proprii, un acoperiș „la zidire(a) de la M(ănăstirea) Floreștii, care, fiindu remase neisprăvite din timpul foștilor egumeni greci, este expuse, din cauza ploilor, la ruină”⁴².

Cu toate acestea, funcționalitatea lăcașului mănăstiresc de la Florești

³⁷ *Ibidem*, p. 121. Serviciul Arhive Naționale Istorice Centrale București (în continuare SANIC București), Fond *Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice* (în continuare *MCIP*), dosar 1154/1863, f. 1-2.

³⁸ *Ibidem*, p. 122. SANIC București, Fond *MCIP*, dosar 1067/1864, f. 11.

³⁹ *Ibidem*, f. 59.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 60 și f. 127.

⁴¹ *Ibidem*, f. 60 și f. 80.

⁴² *Ibidem*, dosar 1154/1863, f. 38.

a fost suplinită doar de un paraclis care funcționa într-o odaie neîncăpătoare, deplorabilă, în care se găsea și *Sfânta Icoană a Maicii Domnului cu Pruncul*, realitate sesizată de protoiereul județului Vaslui, cu prilejul hramului mănăstirii din 20 iulie 1873. De altfel, prefectul Donici al județului Vaslui arăta, prin adresa din 28 iulie 1873, că biserica era „zidită din roșu până deasupra fereștilor și materialul ce mai trebuiește până la terminare(a) zidirei este mai totu gata și chiar adus în ograda Monastirei, și asemenea catapiteazma de la biserica veche și to(a)te cărțile necesare sunt complete”⁴³. Astfel, se solicita intervenția rapidă a Ministerului pe lângă consiliile județene Vaslui și Tutova, dar și a episcopului de Huși⁴⁴. Totodată, referatul primarului comunei Florești reflecta și el starea ruinată a paraclisului, mai ales a „podelii de jos”, dar și propunerea execuției reparației cu „piatră din lespezi de Galați ce se află în ograda monastirei și care este proprietatea Statului”⁴⁵.

În legătură cu găsirea unor surse financiare pentru Mănăstirea Florești, încă din anul 1865 episcopul Iosif Gheorghian de la Huși a propus Ministerului Cultelor aducerea *Sfintei Icoane făcătoare de minuni* de la Florești (cu tot cu odoarele sale) în catedrala episcopală. Astfel, el arăta faptul că expunerea prin iarmaroacele, târgurile și județele Moldovei a acestei icoane de la Florești ar aduce importante venituri cu care s-ar putea îngriji și întreține biserica de acolo⁴⁶. Pe de altă parte, la 11 iulie 1867, prefectul vasluian D. Donici a instituit o condică deschisă permanent, „în care să se înscrie to(a)te darurile și sumele ce binevoitorii vor oferi Sfintii Ico(a)ne (...) puindu-se îndatorire îngrijitorului a înscrie pe fiecare dănuitor și sumile ce oferă”, urmând ca aceste venituri să ajungă la Casa Statului⁴⁷. Apoi, la 8 iunie 1872, Comitetul permanent al județului Vaslui a hotărât însoțirea acestei icoane de către un om desemnat de Consiliul Comunal Florești (în timpul pelerinajului), la cererea episcopului de Huși, consemnarea ofrandelor urmând să fie făcută într-un registru păstrat de Consiliul Comunal și sigilat de Comitetul Județean⁴⁸.

În cele din urmă, episcopul Iosif Gheorghian a invocat Ministerului Cultelor faptul că icoana de la Mănăstirea Florești stă în condiții neprielnice (într-o casă în stare de ruină) și a cerut ridicarea urgentă a bisericii deja începute. Iată ce scria el: „Totuși, Biserica este începută și rădicată până mai sus de ferestre; încât dacă nu s-ar putea continua și isprăvi acel edificiu, cel puțin cu materialul expus acolo s-ar putea rădica o biserică mai mică, pentru care nu s-ar reclama mari cheltuieli și acest lucru s-ar putea face fără ca statul să cheltuiască un singur ban, numai prin mijlocirea Sântei Ico(a)ne. Veți binevoi a ști Domnule Ministru că nu puțini bani se adună cu această Sântă Icoană, mai ales în timpuri de secete, când este

⁴³ *Ibidem*, f. 66-66v. și f. 77.

⁴⁴ *Ibidem*, f. 68-68v. și f. 71.

⁴⁵ *Ibidem*, f. 73v.

⁴⁶ *Ibidem*, dosar 1067/1864, f. 60-60v. Maria Popa, Doina Rotaru, *art. cit.*, p. 35.

⁴⁷ *Ibidem*, f. 84-87. A se vedea și Andrei Crețu, *Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mănăstirea Florești*, în „Acta Moldaviae Meridionalis”, nr. XXXVII (2016), 2017, p. 56-77.

⁴⁸ *Ibidem*, f. 132-132v. și 144. A. Crețu, *art. cit.*, p. 60-62.

purtată prin mai multe districte limitrofe. Și dacă s-ar lua niște măsuri, altele decât cele de până acum, în scurt timp s-ar aduna un capital însemnat, care ar putea servi la satisfacerea necesității indicate (...); să aprobați ca banii în chestiune să se rezerve numai pentru Biserica de la Florești⁴⁹. În fine, pe baza adresei Ministerului Cultelor din 8 mai 1874 și a articolului 7 din Regulamentul Sfântului Sinod, episcopul Iosif Gheorghian a dispus destinația banilor de la icoană pentru construirea unei noi biserici la Mănăstirea Florești, „care este fo(a)rte necesară pentru locuitorii acelei comune și pe care, mai ales, o reclamă buna-cuviință și respectul cătră Sânta Icoană, ce până acum șede într-o simplă casă ruinată⁵⁰. Abia la 25 aprilie 1875 Ministerul Cultelor a aprobat vânzarea în profitul bisericii Florești a materialelor care erau păstrate într-un hambar al mănăstirii, încuviințând, totodată, și folosirea veniturilor de la icoană pentru refacerea lăcașului de cult, dar după o altă intervenție a episcopului Iosif Gheorghian⁵¹.

După tot acest periplu al obținerii fondurilor necesare, lucrările la Mănăstirea Florești, care fuseseră sistate după 1863, au fost reluate și finalizate de către statul român, între anii 1879-1901, la stăruința episcopului Iosif Gheorghian. Ele au fost executate sub conducerea arhitectului Burelli, a inginerului Gr. Palada și a lui Onofreo Messina, noua biserică din piatră devenind una de mir. Biserica a fost terminată de credincioși abia în 1883, când a fost „târnosită”, la 20 iulie, de către arhimandritul de scaun Nectarie Tomescu. În schimb, turnul-clopotniță de la poartă a fost sfințit abia la 20 iulie 1901⁵².

La 1881, palatul egumenesc a fost transformat în spital rural, fiind preluat de Ministerul Sănătății și dotat cu 56 de paturi, farmacie și aparatură modernă. El a fost condus până în anul 1890 de către doctorii Capșa și Th. Cerchez⁵³. În septembrie 1915, Ioan Popovici – subchirurg la spitalul Negoești (județul Dolj) – a fost transferat la spitalul de la Mănăstirea Florești⁵⁴.

După câteva reparații în secolul următor (mai ales, după cutremurele din 1940 și 1977), Mănăstirea Florești a fost complet restaurată între 1998-2001 de către Ministerul Culturii și Cultelor. De altfel, reînființarea Mănăstirii Florești și restaurarea întregului ansamblu s-au făcut, după 1991, prin osteneala arhimandritului Iezechiel Ariton, cu fonduri de la ministerul amintit și de la Episcopia Hușilor⁵⁵. În fine, la data de 20 iulie 2019, în cadrul palatului egumenesc al Mănăstirii Florești a fost inaugurată Secția de Istorie și Artă religioasă „Episcop Iacov Antonovici” a Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui.

⁴⁹ *Ibidem*, f. 148-148v. și 151; 153-153v. Maria Popa, Doina Rotaru, *art. cit.*, p. 36-37. A. Crețu, *art. cit.*, p. 63-64.

⁵⁰ *Ibidem*, f. 153-153v. A. Crețu, *art. cit.*, p. 73-75.

⁵¹ *Ibidem*, f. 158-159. A. Crețu, *art. cit.*, p. 77.

⁵² I. Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. LXXI-LXXIII. L. Chiriac, *op. cit.*, p. 323.

⁵³ I. Antonovici, *Mănăstirea Florești...*, p. XIV-XVIII. L. Chiriac, *op. cit.*, p. 324. Maria Popa, Doina Rotaru, *art. cit.*, p. 36. C. Clit, *art. cit.*, p. 123.

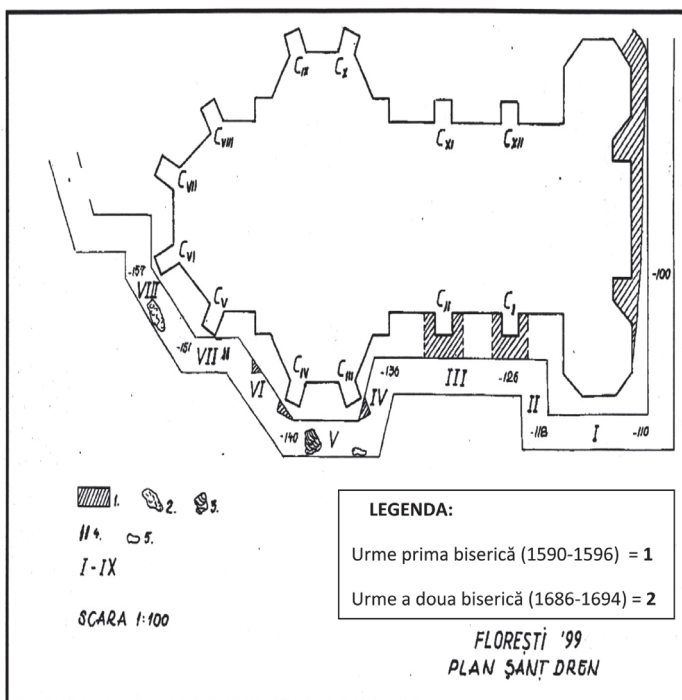
⁵⁴ „Monitorul Oficial”, nr. 146, 29 septembrie/12 octombrie 1915, p. 6150.

⁵⁵ L. Chiriac, *op. cit.*, p. 325.

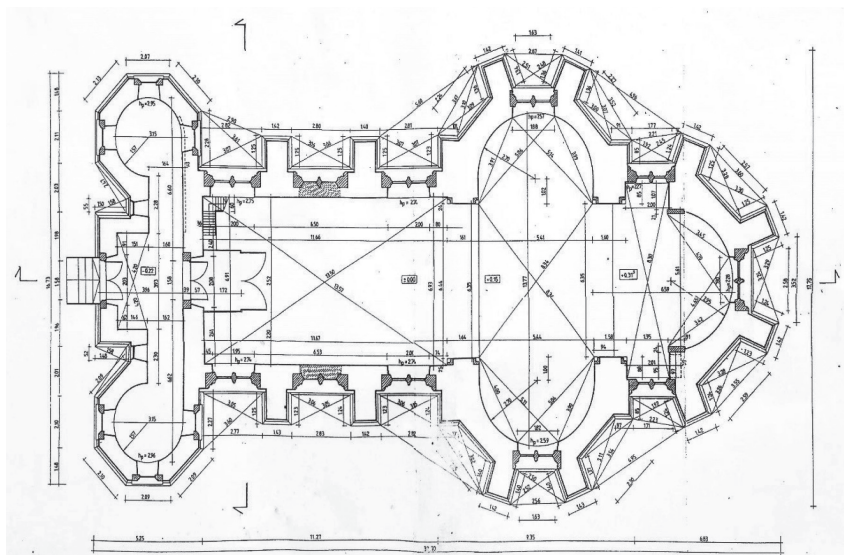
Așadar, ansamblul Mănăstirii Florești (Biserica „Sf. Ilie”, turnul-clopotniță, palatul egumenesc și zidul de incintă) constituie un important monument religios al actualului județ Vaslui (figurând în Lista monumentelor istorice din județul Vaslui cu codul LMI VS-II-a-A-06798), dar și o mare realizare a arhitecturii ecleziastice din Eparhia Hușilor, construit între secolele XVI-XIX, în stil neogotic și romantic⁵⁶.

---

⁵⁶ Maria Popa, *op. cit.*, p. 82-83.

Fig. 1 – Biserica Mănăstirii Florești. Plan, etape evoluție și șant dren.
 Apud C. Asăvoaie, L. Chiriac, *Noi date istorico-arheologice privind Mănăstirea Florești, județul Vaslui*, în „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXI, 1999-2000, 2001, p. 68.

Fig. 2 – Biserica Mănăstirii Florești. Plan și relevu. Scara 1/100.
 Autor: arhitect Radu Pană, 1991.

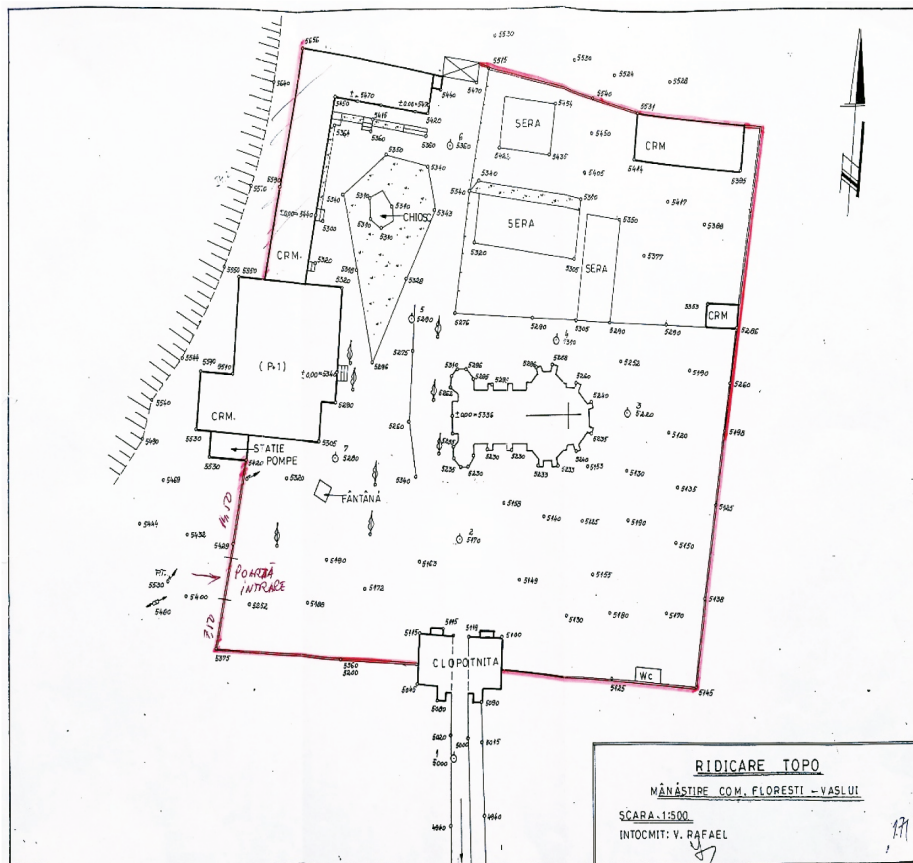

Fig. 3 – Mănăstirea Florești. Plan și ridicare topografică. Scara 1/500.
Autor: arhitect V. Rafael, 1991.

Fig. 4 – Ansamblul Mănăstirii Florești. Vedere dinspre latura de nord. Foto: L. Chiriac, 1998.

Fig. 5 – Biserica Mănăstirii Florești. Fațada. Foto: L. Chiriac, 2018.

Fig. 6 - Biserica Mănăstirii. Vedere dinspre latura de sud. Foto: L. Chiriac, 2019.

Fig. 7 – Palatul egumenesc al Mănăstirii Florești. Fațada.
Foto: L. Chiriac, 2019.

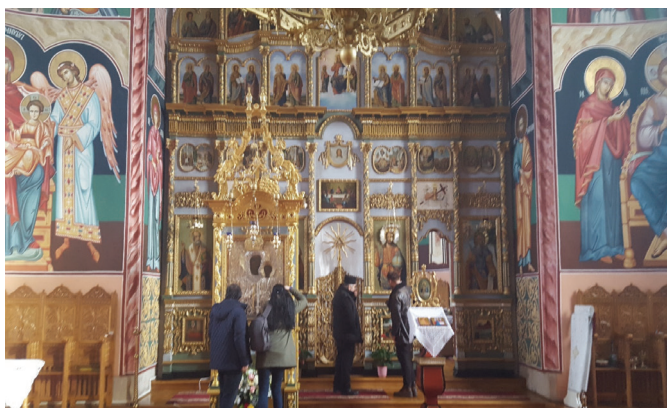

Fig. 8 – Palatul egumenesc al Mănăstirii Florești și zidul de incintă.
Vedere dinspre latura de sud.
Foto: L. Chiriac, 2019.

Fig. 9 – Turnul-clopotniță al Mănăstirii Florești.
Vedere de la intrarea în mănăstire.
Foto: L. Chiriac, 2007.

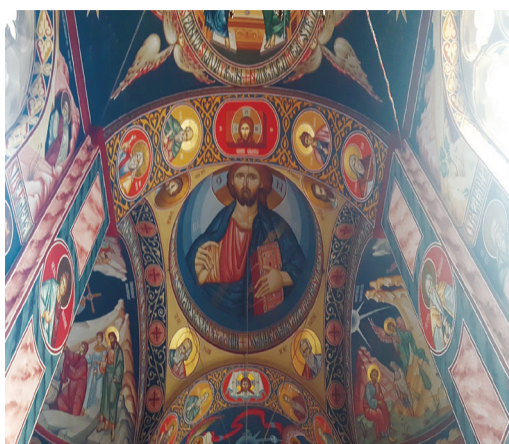

Fig. 10 – Biserica Mănăstirii Florești. Vedere din interior.
Foto: L. Chiriac, 2019.

Fig. 11 – Biserica Mănăstirii Florești.
Pictură din pronaos.
Foto: L. Chiriac, 2019.

Fig. 12 – Biserica Mănăstirii Florești.
Pictură de pe boltă. Foto: L. Chiriac, 2019.

Fig. 13 – Palatul egumenesc al
Mănăstirii Florești. Vedere din
interior. Foto: L. Chiriac, 2019.

